

REGERINGSRÄTTEN

RÄTTSFALL

Ingångsvärde å djur vid övergång till bokföringsmässig redovisning av inkomst av jordbruksfastighet

Lantbrukaren N. övergick från och med beskattningsåret 1953 till att redovisa inkomsten av sitt jordbruk enligt bokföringsmässiga grunder. — Vid 1954 års taxering vägrades N. av PN ett med 16.100 kr yrkat avdrag för värdet av ingående bestånd av svin. — Hos KR anförde N., att kostnaden för nyuppsättning av svin och övriga djur inte kunde utredas samt att han därför vore berättigad till avdrag för värdet av svinen med 16.100 kr enligt den schablonmetod, varom stadgades under 2 c tredje stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 7/12 1951 om ändring i KL. — TI invände bl. a., att N. vid tidigare taxeringar fått avdrag för samtliga kostnader för inköp av grisar med undantag för ett vid 1949 års taxering vägrat avdrag å 310 kr. — N. genmälde, att den totala anskaffningskostnaden för det vid beskattningsårets ingång befintliga djurbeståndet, inklusive kor och hästar, inte kunde visas.

RR biföll N:s besvär, enär den ursprungliga kostnaden för nyuppsättning av hela djurbeståndet icke kunde anses hava visats, och vid sådant förhållande värdet av de befintliga djuren skulle fastställas på sätt stadgades i ovan-

nämnda författningsrum, samt ostridigt vore att med tillämpning av denna grund värdet av svinen vid ingången av beskattningsåret utgjorde 16.100 kr. (RR:s utslag den 12/3 1963.)

An m: Se Skattenytt 1961 sid. 345 ff och 1962 sid. 59 ff samt not 2 i en artikel i detta nummer av Bylin.

Avdrag för ersättningsanskaffning: rätt beskattningsår?

Besvär av TI angående hemmansägaren P:s inkomsttaxering år 1959. — P. hade år 1954 köpt en traktor men icke yrkat avdrag för inköpskostnaden i 1955 års deklaration. Under 1958 sålde han en arbetshäst för 890 kr. Detta belopp uppgav han såsom intäkt i 1959 års deklaration, varjämte han yrkade allmänt avdrag för beräknad kostnad för en fullgod arbetshäst med 2.000 kr. — RR, som medgivit prövningstillstånd, yttrade: Av utredningen i målet framgår att P. förvärvat traktorn år 1954 och först år 1958 sålt ifrågavarande häst ävensom att hästen använts i jordbruket under den tid, P. innehaft traktorn. I målet har icke visats någon omständighet, på grund varav P. likväl finge i anledning av förvärvet av traktorn åtnjuta avdrag för den beräknade återanskaffningskostnaden för en häst. Vad som influtit vid försäljningen av hästen utgör icke för P. skat-

tepliktig intäkt. — (RR:s utslag den 13/3 1963).

Ersättningsanskaffning: grönfodershack i stället för Sparman-elevator

Besvär av TI angående arrendatorn A:s inkomsttaxering år 1956. — A. hade yrkat avdrag med 840 kr för inköp av en ny grönfodershack, vilken tillsammans med en fläkt skulle ersätta en utrangerad Sparman-elevator vid transport av grönfoder till en tornsilo. — PN vägrade avdraget. — Hos KR åberopade A. ett utlåtande av en maskinkonsulent J. vid hushållningssällskapet. Enligt J. hade A. tidigare vid ensilering transporterat upp det ohackade fodret i silon med hjälp av en 11 meter lång elevator av märket Sparman. Transporten av grönfodret upp till silon utfördes nu med hjälp av en halmfläkt. Man kunde blåsa upp ohackat foder i silon med halmfläkt, men vid den höjd det var fråga om — c:a 7 meter — skulle avverkningen bli mycket låg (20—25 % av Sparman-elevators avverkning) och risken för stoppar i rörledningen var stor. Om man däremot, såsom skett i förevarande fall, monterade upp en hack över fläktens inmatningstratt, kom transportkapaciteten att ökas till 60—75 % av elevators genom jämnare matning och mindre risk för stoppar i rören. Hacken var här en förutsättning för att halmfläkten skulle få en godtagbar transportkapacitet och därmed kunna fullgöra den uppgift som Sparman-elevatoren haft. — KR medgav det yrkade avdraget, när den anskaffade grönfodershacken med hänsyn till vad i målet upplysts angående dess användning och ändamål finge anses ha anskaffats i huvudsak såsom en ersättning för den utrangerade elevatoren.

274

— RR: ej ändring. (RR:s utslag den 13/3 1963).

Avdrag för värdeminskning av skog i samband med upplåtelse för obegränsad tid av skogsbilväg i fall då markägaren varit berättigad till engångsersättning men avstått från dylik ersättning

En hemmansägare N. hade enligt avtal år 1957 till en vägsamfällighet, i vilken han var medlem, upplåtit mark å sin jordbruksfastighet för obegränsad tid till skogsbilväg. I anledning av upplåtelsen lät N. år 1958 avverka skog å den upplåtna marken och sålde virke för 4.871 kr. — PN förvägrade N. yrkat avdrag för värdeminskning av skog, när upplåtelsen icke skett mot engångsersättning och det icke heller visats eller kunnat antagas, att skogens ingångsvärde eller ingående virkesförråd å fastigheten i sin helhet nedgått genom avverkning eller avyttring av skog.

Hos KR yrkade N. avdrag med 1.147 kr i enlighet med en av länsstyrelsens skogssakkunnige gjord utredning. N. anförde bl. a., att vid lantmäteriförrättningen förrättningsmannen upplyst, att markägarna enligt gällande lagbestämmelser hade rätt till engångsersättning för upplåten vägmärk. Markägarna hade emellertid efterskänkt denna ersättning.

KR yttrade: Av vad i målet upplysts framgår, att N. med anledning av ifrågavarande upplåtelse företagit avverkning av skog. Enligt vad N. obestritt uppgivit hade han varit berättigad till engångsersättning för den upplåtna vägmärken. Jämlikt grunderna för 22 § 1 mom. tredje stycket KL får nämnda lagrum anses tillämpligt i förevarande fall, oaktat N., som varit berättigad till

engångsersättning för den upplåtna vägmarken, icke betingat sig vederlag för upplåtelsen. Enligt av N. åberopad utredning är han vid sådant förhållande berättigad till avdrag med 1.147 kr. — RR: ej ändring. (RR:s utslag den 14/3 1963.)

Anm: Sundin i Skattenytt 1963 s. 231.

Avdrag för värdeminskning av skog i fall då barn, vilka köpt fastigheter av moder, sålt skog på rot från fastigheterna

En moder hade till två omyndiga söner med godkännande av såväl god man som av överförmyndaren sålt två jordbruksfastigheter. Köpeskillingarna, som likviderats genom att sönerna å tillträdesdagen utfärdade löpande skuldebrev med sex procent ränta, hade beräknats så, att förutsedd rotförsäljning upptagits till sitt värde och att kvarvarande skog upptagits i huvudsaklig överensstämmelse med de vid 1957 års allmänna fastighetstaxering tillämpade principerna. Samma dag som köpekontraktet upprättats och lagfart beviljats, eller den 27/12 1957 sålde sönerna från fastigheterna skog på rot till ett familjenärstående bolag för 321.145 kr. Sönerna yrkade avdrag för minskning i skogs ingångsvärde med samma belopp. Modern upptog skuldebrevens såsom förmögenhetstillgång.

PN medgav sönerna avdrag för värdeminskning av skog med det belopp, som de skulle ha fått, om de erhållit fastigheterna i gåva. Vid moderns förmögenhetstaxering lades fastigheternas taxeringsvärden och inte skuldebrevens till grund vid beräkningen av hennes förmögenhet.

Hos KR yrkade modern, att hon och sönerna måtte taxeras i enlighet med sina deklarationer. TI avstyrkte bifall och yrkade att, om PN:s beslut inte skulle fastställas, det skatterättsliga läget av KR skulle bedömas som om modern inte avhånt sig fastigheterna. I andra hand yrkade TI, att skuldebrevens skulle läggas till grund för moderns förmögenhetstaxering.

KR biföll moderns talan. Sönerna medgavs värdeminskningens avdrag med 321.145 kr och modern taxerades för skuldebrevens såsom förmögenhet och sönerna för fastigheternas taxeringsvärden. — RR: ej ändring. (RR:s utslag den 14/3 1963.)

Rättelse av aktiebolags utgående balansräkning

Ett aktiebolag hade enligt huvudbok och inventariebok liksom enligt räkenskapsutdrag som fogats till 1955 års deklaration såsom skuld i utgående balansräkningen redovisat en under beskattningens år gjord avsättning till pensionsstiftelse. Enligt den årsredovisning som fastställdes av ordinarie bolagsstämman hade skulden emellertid inte skuldförts i den i berättelsen intagna balansräkningen. Styrelsens förslag att av vinsten göra avsättning till pensionsstiftelsen godkändes av stämman.

Sedan TI yrkat höjning av bolagets taxering år 1955, beslöt extra bolagsstämman att annullera den ordinarie stämman beslut och i stället fastställa den tidigare åberopade balansräkningen. PN ogillade TI:s yrkande.

KR fann med hänsyn till i målet upplysta omständigheter, att den verkställda ändringen av bolagets balansräkning för nu ifrågavarande räkenskapsår —

vilken ändring finge anses hava inneburet rättelse av misstag — skäligen borde godtagas ur taxeringssynpunkt. KR prövade förty rättvist fastställa det slut, var till PN genom överklagade beslutet kommit.

RR: ej ändring. (RR:s utslag den 5/3 1963.)

A n m: Se RN 1958 nr 3:8.

Försäljning av del i partrederi: skattepliktig inkomst?

På fråga av huvudredaren — X — för ett partrederi angående skattekonsekvenserna om delägarna i rederiet sålde samtliga sina under mer än fem år innehavda andelar i detsamma, därvid köparen skulle övertaga alla rederiets tillgångar och skulder, fann RN, att ifrågakomna försäljning icke avsåg andel i handelsbolag eller annan juridisk person utan viss lott i fartyg med vad därtill hör. På grund härav förklarade RN, jämlikt p. 1 andra stycket av anvisningarna till 28 § KL, att köpeskillingen utgjorde för X skattepliktig intäkt av rörelse. — Hos RR yrkade X, att andelarna i rederiet måtte betraktas som andel i ett handelsbolag. — RR: ej ändring. (RR:s utslag den 12/3 1963.)

A n m: Se 20 och 21 §§ i kap. sjölagen samt Nial, Om handelsbolag och enkla bolag, och Geijer, Rosenqvist, Sterner, Skattehandbok del I 5:e uppl. sid. 246.

Resa för studier i rörelsen eller ej?

En frisörmästare A. förvägrades av PN ett vid 1957 års taxering med 1.000 kr yrkat avdrag för kostnader för resor till Paris, som han enligt egen uppgift företagit för att behålla sin färdighet inom yrket och följa modets utveckling. — KR medgav avdraget men på talan

av TI förklarade RR, att sådana omständigheter ej visats att A. kunde anses berättigad till avdrag med ifrågavarande belopp. (RR:s utslag den 12/3 1963, en ledamot skiljaktig.)

A n m: Jämför RÅ 1958 not. 1949 (Skattenytt 1959 sid. 81). Enligt detta rättsfall medgavs innehavaren av en större skönhetssalong avdrag för resor till Paris och Oslo med 2.000 kr.

Pensionsanstalts avdrag vid förmögenhetstaxeringen för pensionsförpliktelser

I sin år 1956 avlämnade självdeklaration uppgav K-koncernens Pensionsanstalt för taxering till statlig förmögenhetsskatt tillgångar till c:a 5,5 milj. kr samt skulder till c:a 7,8 milj. kr. Sedan utretts, att den i deklarationen upptagna skulden utgjorde kapitalvärdet å samtliga utfästa pensioner och att motsvarande värde å de pensioner, som börjat utgå före beskattningsårets utgång, uppginge till 3.124.000 kr, yrkade TI hos PN att skuldavdrag måtte medgivas med endast det sistnämnda beloppet. — PN: utan bifall. — TI fullföljde sitt yrkande hos KR, som biföll detsamma, enär vid beräkning av pensionsanstaltens skattepliktiga förmögenhet avdrag såsom för skuld bort medgivas allenast för pensionsförpliktelser, som vore förhandenvarande vid beskattningsårets utgång.

RR undanröjde emellertid taxeringen, enär enligt vad av handlingarna i målet framginge ifrågavarande belopp å 7,8 milj. kr motsvarade vad pensionsanstalten med bindande verkan finge anses ha utfäst sig att utgiva i pensioner samt beloppet förty utgjorde en pensionsanstaltens skuld till de pensionsberättigade. (RR:s utslag den 12/3 1963; en ledamot

som var skiljaktig från beslutet ansåg att en pensionsförpliktelse, som avsåg ännu en utgående pension, finge anses såsom sådan villkorlig skuld, för vilken avdrag icke fick ske vid förmögenhetsberäkningen.)

Inkomst av tjänst: förlust vid bilbyte

En försäkringstjänsteman B. köpte under 1954 en ny personbil för 9.000 kr, varav 3.300 kr erlagts kontant och en äldre bil värderad till 5.700 kr lämnades i utbyte. Den gamla bilens oavskrivna restvärde utgjorde den 1 januari 1954 7.200 kr, varav förlusten å den gamla bilen beräknades till 1.500 kr. — B. ansågs enligt RR:s utslag inte lagligen berättigad att vid beräkning av inkomst av tjänst erhålla avdrag för förlust vid försäljning av bil. Däremot fick han avdrag för årlig värdeminskning av den nya bilen efter 20 % av anskaffningsvärdet med yrkade 1.800 kr. (RR:s utslag den 7/3 1963.)

Anm: Se Hillerbrand i Skattenytt 1963 sid. 53 ff samt RR:s utslag den 16/10 1962 i Skattenytt 1963 sid. 118.

Rese- och fördyrande levnadskostnader vid övertidsarbete

En kartassistent I., som var bosatt i Vällingby och hade sin arbetsplats på Kungsholmen i Stockholm, yrkade avdrag för resekostnader i samband med den ordinarie tjänstgöringen med 479 kr och för kostnader för extra resor och förtäring vid övertidsarbete med 852 kr. Det senare avdraget motsvarade 10 % av erhållen ersättning för övertidsarbetet, som utförts såväl på vardagar som på sön- och helgdagar. På kvällarna hade övertidsarbetet omfattat c:a 3,5 à 4 timmar per dag. Arbetstiden sträckte sig

ibland till kl 24 eller senare. I. hade varit tvungen intaga antingen ett middagsmål å matservering eller kaffe utom arbetsplatsen. — PN, KR och RR medgav avdrag för resekostnader vid ordinarie tjänstgöring med 425 kr och vid övertidsarbete med 100 kr. Däremot medgav RR intet avdrag för fördyrade levnadskostnader. (RR:s utslag den 12/3 1963.)

Anm: Avdrag för fördyrade levnadskostnader förutsätter enligt punkt 3 av anvisningarna till 33 § KL att den skattskyldige i sin tjänst verkställt resor utom den vanliga verksamhetsorten. Avdrag för dylika kostnader är däremot icke medgivet enbart på den grund, att den skattskyldige har sitt arbete på annan ort än den, där han har sin bostad, se t. ex. RÅ 1948 ref. 21. Se även SOU 1962: 47 sid. 30—32.

Skattepliktig inkomst: efter dödsfall förfallen fordran å inkomst av tjänst o. d.

Fordran å tantiem, som enligt avtal vid viss tidpunkt skulle tillfalla en person X eller hans rättsägare, när han upphörde att vara ledamot av aktiebolaget Y:s styrelse, och som förföll till betalning i och med X:s död, då X alltjämt var styrelseledamot, ansågs — när den blev tillgänglig för lyftning — utgöra skattepliktig inkomst av tjänst för dödsboet efter X men inte för ett par donationsfonder; detta skulle gälla oavsett om utbetalning skedde till dödsboet eller till donationsfonderna. — RR, varest dödsboet yrkade att tantiembeloppen måtte förklaras utgöra skattepliktig inkomst för donationsfonderna men inte för dödsboet, ej ändring. (RR:s utslag den 12/3 1963.)

Anm: Jämför RÅ 1961 ref. 45 (RN ser. I 1962 nr 1:8) samt G. Englund, Om inkomstskattefaktorn vid beskattning av benefika förvärv, sid. 231. Fordringsbeloppet ansågs alltså i detta fall, när det utföll, ha kvar sin karaktär av tjänsteinkomst för dödsboet.

Eftertaxering efter taxeringsrevision

Hos PN yrkade TI under åberopande av vad som förekommit vid polisutredningar samt av resultatet av en taxeringsrevision eftertaxering för 1952 av ett aktiebolag.

PN ansåg emellertid vad i målet förekommit icke ha givit säker och tillförlitlig ledning för ett bedömande i vad mån bolaget underlåtit att bokföra sina inkomster. PN lämnade bl. a. därför TI:s yrkande utan bifall. — Inte heller KR ansåg det mot bolagets bestridande vara tillfyllest utrett, att bolaget vid sin taxering år 1952 obehörigen undgått inkomstbeskattning, och fann sig förty icke kunna bifalla besvären.

RR, vareft TI fullföljde sin talan, yttrade.

I målet är upplyst, att bolaget i avsevärd omfattning ur sina räkenskapshandlingar uteslutit inkomstverifikationer, avseende fakturor å försålda varor. Bolagets påstående att detta förfarande icke påverkat vinstredovisningen i bokföring-

en kan, med hänsyn till vad i målet förekommit, icke vinna avseende. Fastmera får anses utrett, att räkenskaperna i ofullständigt skick lagts till grund för bolagets deklaration och därigenom föranlett för låg taxering. — På grund av nämnda brister i underlaget för deklarationen kan inkomsten av rörelsen icke beräknas anorledes än efter skönsmässig grund. — För sådan beräkning har i målet verkställts en omfattande rekonstruktion av affärshändelserna under beskattningsåret. Härvid har påvisats, att intäkter till ett belopp av omkring 70.000 kr uteslutits ur räkenskaperna. Bolaget har invänt, att jämväl utgifter för inköp av varor förekommit utöver vad räkenskapshandlingarna visa. Vad bolaget härom uppgivit har från TI:s sida efter utredning till viss del godtagits, till viss väsentlig del vederlagts och till övrig del ansetts såsom obestyrkt icke kunna vinna beaktande, särskilt som bolaget icke efterkommit anmaning om att tillhandahålla en hos bolaget förd inköpsbok. — Väl kan den verkställda rekonstruktionen icke förutsättas vara fullständig, vare sig i fråga om intäkter eller utgifter. Utredningen får dock anses giva tillräckligt stöd för antagande, att bolaget vid taxeringen obehörigen undgått beskattning för 60.000 kr. (RR:s utslag den 13/2 1963; två regeringsråd ville ej ändra KR:s utslag.)